

मोहनीयैस्तामसैः अधःनरकतिर्यक्षु ॥ ३२ ॥ जातिर्जन्म संचरेयोनि संचरेउत्क्रांत्यादिषुच ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ प्रेत्यमृत्वा दुःखात्मकः प्रतीयातः दुःखं भोक्तुमित्यर्थः ॥ ३५ ॥ अपथ्यमितिच्छेदः ॥ ३६ ॥ अदुःखित इतिच्छेदः दुःखाभावस्य च सुखमिति संज्ञाननुसंसारे स्वरूपतः सुखमस्ति तथाचाहुः भारेऽपनीते सुखिनः संवृताः स्मइति ततः अदुःखे सुखाध्यासात् अनिवृत्तेतिच्छेदः ॥ ३७ ॥ निवृत्तबंधो वीतरागः तत्रहेतुः विशुद्धश्चेति ॥ ३८ ॥ तस्य फलं तपोयोगयोः आलोचनध्यानयोः समारंभं ॥ ३९ ॥ ४० ॥ यतेत्यतेत ॥ ४१ ॥ पुण्यफलमाह अनसूयुरिति ॥ ४२ ॥ संस्कृतस्य अष्टाचत्वारिंश

शुभैः प्रयोगैर्देवत्वं व्यामिश्रैर्मानुषो भवेत् ॥ मोहनीयैर्वियोनीषु त्वयोगामी च किल्बिषी ॥ ३२ ॥ जातिमृत्युजरादुःखैः सततं समभिद्रुतः ॥ संचरेपच्यमानश्च दोषैरात्मकृतैर्नरः ॥ ३३ ॥ तिर्यग्योनि सहस्राणि गत्वानरकमेव च ॥ जीवाः संपरिवर्तते कर्मबंधनिबंधनाः ॥ ३४ ॥ जंतुस्तु कर्मभिस्तैस्तैः स्वरुतैः प्रेत्यदुःखितः ॥ तदुःखप्रतिघातार्थं पुण्यां योनिमाप्नुते ॥ ३५ ॥ ततः कर्म समादत्ते पुनरन्यं न वंदहु ॥ पच्यते तु पुनस्तेन भुक्त्वाऽपथ्यमिवातुरः ॥ ३६ ॥ अजस्रमेव दुःखार्तोऽदुःखितः सुखसंज्ञकः ॥ ततो निवृत्तबंधत्वात् कर्मणामुदयादपि ॥ ३७ ॥ परिक्रामति संसारे च क्रवद्बहुवेदनः ॥ स चेन्न निवृत्तबंधस्तु विशुद्धश्चापि कर्मभिः ॥ ३८ ॥ तपोयोगसमारंभं कुरुते द्विजसत्तम ॥ कर्मभिर्बहुभिश्चापि लोकानश्नाति मानवः ॥ ३९ ॥ स चेन्न निवृत्तबंधस्तु विशुद्धश्चापि कर्मभिः ॥ प्राप्नोति सुकृतां लोकान्यत्र गत्वानशोचति ॥ ४० ॥ पापं कुर्वन्पापवृत्तः पापस्यांतं न गच्छति ॥ तस्मात्पुण्यं यते कर्तुं वर्जयित्वा पापकं ॥ ४१ ॥ अनसूयुः कृतज्ञश्च कल्याणानि च सेवते ॥ सुखानि धर्ममर्थं च स्वर्गं च लभते नरः ॥ ४२ ॥ संस्कृतस्य च दांतस्य नियतस्य यतात्मनः ॥ प्राज्ञस्यानंतरा वृत्तिरिह लोके परत्र च ॥ ४३ ॥ सतांधर्मेण वर्तेत क्रियां शिष्टवदाचरेत् ॥ असंक्लेशेन लोकस्य वृत्तिलिप्से तवै द्विज ॥ ४४ ॥ स्वधर्मेण क्रियालोके कर्मणः सोप्यसंकरः ॥ संतित्यागमविज्ञानाः शिष्टाः शास्त्रे विचक्षणाः ॥ ४५ ॥ प्राज्ञो धर्मेण रमते धर्मचैवोपजीवति ॥ तस्माद्द्वर्मादवाप्तेन धनेन द्विजसत्तम ॥ ४६ ॥ तस्यैव सिंचते मूलं गुणान्यश्नति यत्र वै ॥ धर्मात्मा भवति ह्येवं चित्तं चास्य प्रसीदति ॥ ४७ ॥ समिन्नजनसंतुष्ट इह प्रेत्य च नंदति ॥ शब्दस्पर्शतयारूपगंधानिष्टांश्च सत्तम ॥ ४८ ॥ प्रभुत्वं लभते चापि धर्मस्यैतत्फलं विदुः ॥ धर्मस्य च फलं लब्ध्वा न तुष्यति महाद्विज ॥ ४९ ॥ अतृप्यमाणो निर्वेदमापेदे ज्ञानचक्षुषा ॥ प्रज्ञाचक्षुर्नर इह दोषं नैवानुरुध्यते ॥ ५० ॥

तंस्कारयुक्तस्य दांतस्य जितबाह्येन्द्रियस्य नियतस्य शौचादिपरस्य यतात्मनः जितचित्तस्य अनंतरा सुलभा वृत्तिर्जीवनं विषयसुखमिति यावत् ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ स्वधर्मेणेति यतः शिष्टा उपदेष्टारः संति अतः कर्मणः कर्मणि षष्ठी कर्म स्वधर्मेण त्वोचितेनाचारेण क्रियाः कुरुष्व आशीर्लिङ्गमध्यमैकवचनं सोपि असंकरः धर्माणामिति शेषः ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ यत्र धर्मे ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ प्रभुत्वं अप्रतिहतेच्छत्वं धर्मस्येति चित्तशुद्ध्या भोगेच्छायां क्षीणायां स्वर्गेऽपि वैराग्यं जायते इत्यर्थः ॥ ४९ ॥ अतृप्यमाणः प्रीतिमलभमानः निर्वेदवैराग्यं आपेदे आमोति लकारव्यत्ययार्थः दोषरागद्वेषादिकं नानुरुध्यते तद्वशेन भवतीत्यर्थः ॥ ५० ॥